

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 4 του Δεκέβριου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Όδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΔΡΙΘ. 173

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Απολογία (συνέχεια).
ΕΡΜΟΝΑΣ. Κοιτικές ανατοδίες.
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Τὰ «Ήλύσια» — ἀπάν-
τησις πρὸς ἄρθρον τοῦ «Νουμᾶ».
ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΓΩΜΕΝΟΣ. Μαλιῶνα (τίλος).
ΜΗΤΣΟΣ ΑΝΘΕΜΗΣ. Ἡ Ἀρχαιολογία.
ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. Σύντομα σημειώματα γιὰ τὴν
Γλῶσσα.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ Ἀντρεᾶδης.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ἡλίας Βουτιερίδης. Σπύρος Πε-
ροῦλης.
Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ Πρόματα (Ἰθική καὶ
ἀνήθικη Πολιτική - Ὁ κ. Μουρλάνδης — Οἱ προσαί-
τες τῆς Κατελιούς — Ράλλης καὶ Δὸν Κιχῶτος — Ὁ
κ. τῆς (Ἡαίδειας).
Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ — Οἱ ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟ-
ΝΟΠАЗΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΑΝΤΡΕΑΔΗΣ

Ὅταν ἐφευγε γιὰ τὴν Ρουσία ὁ Ἀντρεᾶ-
δης, δῶ καὶ δύο μῆνες, γεμάτος ἐνθουσιασμὸς
καὶ πεποίθησις πὼς θὰ χαλάσει κόσμος ἐκεῖ κη-
ρύχοντας τὴν Ἀλήθεια καὶ ἐξαπλώνοντας τὴν
Ἰδέαν, καὶ ἤρθε νὰ μὲ ἀποχαιρετήσῃ, τοῦλεγα
γελώντας.

— Κοίταξε, βρε Χαραλάμπη, μὴ τὲ σφά-
ξουν οἱ Κοζάκοι ἐκεῖ πού πας!..

Κι ὁ Ἀντρεᾶδης γελοῦσε, χωρὶς νὰ ξέρει
κι αὐτὸς κ' ἐγὼ πὼς τὸ χωράκι θὰ βγαί ἀλή-
θεια καὶ πὼς οἱ Κοζάκοι θὰ σφάζανε — γιὰτὶ
ἔτσι τουλάχιστο μαθεύτηκε δῶ — τὸν ἡσυχώτερο
ἄνθρωπο τοῦ κόσμου πού ἐνα ὄ, πρὸ γινώρισε στὴ
ζωὴ του, τὴν Καθαρεύουσα, καὶ μιὰ ἀγάπη
διπλαμπάρωσε στὴν ψυχὴ του, τὴν ἀγάπην τῆς
Ἰδέας.

Φανατικὸς δημοτικιστὴς τὰ λίγα ἀπὸ
μας. Μὲ λόγια καὶ μ' ἔργα. Ὅχι δημοτικιστὴς
γιὰ λούσο, οὔτε γιὰ νὰ σκοτώσῃ τὴν ὥρα του,
ἀλλὰ δημοτικιστὴς «ἐπαγγελματίας», ὅπως
τόνε λέγαμε στὸ γραφεῖο πειράζοντάς τον. Τὸν
ἀγῶνα τὸν εἶχε πάρει γιὰ δουλιὰ, καὶ μὲ κάπια
δασκάλικη, ἃ θέλετε, στενοκοιχαλιά, ἀφοῦ μὲ
τὴ δημοτικὴ κοιμώτανε, μὲ τὴ δημοτικὴ ἐυ-
πνοῦσε καὶ μὲ τὴ δημοτικὴ περνοῦσε τὴν ἡμέρα
του, μιλώντας παντοῦ καὶ πάντοτε γι' αὐτή,
ὅπου καὶ μ' ὅποιον κι ἃ βρισκότανε, μὴ κατα-
λαβαίνοντας πὼς κάποτε γινόταν ἐνοχλητικὸς,
ἀφοῦ μάλιστα κι ὁ τόνος τῆς φωνῆς του, ὁ λίγο
ἀσυνειθιστος στὴν Ἀθήνα, δὲν τότε βοηθοῦσε
καθόλου, τοῦ εἶτανε μάλιστα ὀχτρός ἀσπυρτος,
στὴν προπαγανδιστικὴ μονομανία του.

*

Μονομανία τοῦ βέβαια, γιὰτὶ ὁ ἀγῶνας
τῆς Δημοτικῆς τοῦ εἶχε καταστήσει πάθος, ψύ-
χωση, κάτι παθολογικὸ στίγμα μέσα σὲ ὄργα-
νισμὸ φυσιολογικώτατο, τέτια ψύχωση πού πολ-
λὲς φορές τοῦ λέγαμε στὸ γραφεῖο, μάλιστα τὰ
Σαββατόβραδα, πού ποτὲ δὲν ἔλειπε. «Πάψε,
Ἀντρεᾶδη, γιὰτὶ ἃ μιλάς ὀλοένα γιὰ τὴν Δημο-
τικὴ, πρῶτοι πρῶτοι ἐμεῖς θὰ γυρίσουμε μὲ τὴν
Καθαρεύουσα».

Μὰ πού νὰ ἰδρώσει τὸ αὐτὶ τοῦ Ἀντρεᾶδη
ἀπὸ τέτια τὴ δουλιὰ του αὐτὸς κι ἃς χαλοῦσε
ὁ κόσμος γύρω του. Νὰ μὴ μιλήσει γιὰ τὸ
Γλωσσικὸ ζήτημα; Μπᾶ! Θεὸς φυλάξει! Μπο-
ροῦσε νὰ μὴ σφῆ μιὰ βδομάδα, μὰ ἀδύνατο νὰ
μὴ μιλήσει ἂν τύχαινε νάχει ἄνθρωπο, ἀκόμα
καὶ κουφό, ἀντικρὺ του. Ουμᾶμαι μιὰ Παρα-
σκευὴ βράδι — γιὰτὶ ἐρχότανε ταχτικὰ καὶ κάθε
Παρασκευὴ βράδι στὸ γραφεῖο καὶ βοηθοῦσε στὸ
δίπλωμα τοῦ φύλλου — πού ρώτησε τὸ στυχο-
νίστικο κοριτσάκι μου, ἀφοῦ ἄλλος δὲ βρισκότανε
στὸ γραφεῖο γιὰ νὰνοῖξει μαζί του τὴν ἀγαπη-
μένη του κουβέντα.

— Μὲ ποιά γλῶσσα εἶσαι; Μὲ τὴν Δημοτικὴ
ἢ μὲ τὴν Καθαρεύουσα;

Δὲν ἄκουσα τί τοῦ ἀπάντησε τὸ κοριτσάκι
ἄκουσα ὅμως, ἀπὸ τὴν πλατὴν κἀμαρα πού
βρισκόμουν, τὸν Ἀντρεᾶδη νὰν τοῦ βγάξει
λόγο γιὰ τὴν Δημοτικὴ, καὶ τὸ εἶδα σὲ λίγη ὥρα
νὰρχεται μέσα στὴν κἀμαρα καὶ νὰ μὲ ρωτᾷει
μὲ ὀλόνοχτα τὰ μάτια του ἀπὸ ἀπορία.

— Τί εἶν' αὐτά, πατέρα, πού μου λέει ὁ
κ. Ἀντρεᾶδης;

Δὲν ἀποροῦσε μονα ἃ ἡ κόρη μου γιὰ τίς
κουβέντες τοῦ Ἀντρεᾶδη ἀποροῦσαν κι ἄλ-
λοι, μεγαλύτεροι στὰ χρόνια ἀπ' αὐτήν, ἀφοῦ
ὁ φανατικὸς αὐτὸς γλωσσολόγος, πού τότε
λέγαμε, ἐννοοῦσε παντοῦ νὰ βγάξει λόγο καὶ
δὲν μποροῦσε νὰν τὸ χωρέσει τὸ κεφάλι του
πὼς εἶτανε δυνατὸ νὰν τοῦ συστήσεις ἄνθρωπο
καὶ νὰ μὴ δοκιμάσει τὴν ἴδια στιγμὴ νὰν τὸν
κατηχήσει καὶ νὰν τὸν κάνει δημοτικιστὴ.

*

Ἐκεῖνο πού τότε χαραχτήριζε περισσότερο
καὶ πού τοῦ τὸ θάμαζα σ' ἀλήθεια, εἶταν τὸ
σέβας πούχε σ' ὄλους τοὺς δημοτικιστάδες. Δά-
σκαλό του ἀναγνώριζε τὸν Ψυχάρη — ὅπως καὶ
μερικοὶ ἀνόητοι πού διαβάζουμε σὰ Βαγγέλιο
ὅσα γράφει ὁ Δάσκαλος, ὅχι γιὰ νὰν τοῦ βροῦ-
με λάθια... γλωσσολογικὰ καὶ νὰν τοῦ τὰ διορ-
θώσουμε, ἀλλὰ γιὰ νὰνοῖξουμε τὰ στραβά μας
καὶ φωτιστοῦμε — δάσκαλό του λοιπὸν ἀναγνώ-
ριζε τὸν Ψυχάρη, μὰ καὶ τὸν τελευταῖο γραφιά
δάσκαλό του τὸν ἔλεγε γιὰτὶ ὄλους τοὺς διά-
βαζε μὲ προσοχὴ καὶ μ' εὐλάβεια κι ἀπ' ὄλους
κοιτοῦσε κάτι νὰ μάθει, ἂν καὶ σὲ πολλοὺς δα-
σκαλοὺς του μποροῦσε νὰ χρησιμεύει γιὰ δά-
σκαλος.

Θεοῦ στὸ διάβαμα! Μέρα δὲν περνοῦσε
πού νὰ μὴ διαβάσει δικόσα κατεβάτ' οὔτε
μισὸ λιγώτερο. Κι ἂν καμιά μέρα τοῦ τύχαινε
δουλιὰ καὶ σταματοῦσε στὰ 170 λ. χ., τὴν
ἄλλη μέρα ἐννοοῦσε νὰν τὰ συμπληρώσει καὶ
νὰ στάσει στὰ 230. Κάτικι Παρασκευὴ βράδι,
πού μὰς μιλοῦσε στὸ γραφεῖο γιὰ ὅτι διάβατε
τὴ μέρα, τότε ρώτησε σοβαρώτατα ὁ Σπύρος
Ἀναστασιάδης:

— Τί εἶχαμε σήμερα, Ἀντρεᾶδη; Ἐλλειμ-
μα ἢ περίσυμα;

— Ἴσοζύγιο! ἀπάντησε χαρούμενος, γιὰτὶ
πάσκιζε πάντα νὰ φέρνει ἴσοζύγιο στὸν προῦπο-
λογισμὸ τῆς καθημερινῆς μελέτης του.

Μεῦχε ζητήται δανεικὸ τὸν «Ἀρχειολόγο»
τοῦ Καρκαβίττα. Σὲ τέποτε μέρες μου τότε γύριτε.

— Τόνη διάβατες κιόλας;

— Τέσσερεις φορές!

Ἐμεινα σὰν τᾶκουσα.

— Ἐτσι διαβάζω ἐγὼ! μου εἶπε.

Κ' ἔτσι διαβάει σκυλήσια. Κι ὅχι σὰν πα-
παγάλλος. Τὸ μελετοῦσε, τὸ τρωγε τὸ βιβλίο
καὶ μποροῦσε ἔπειτα νὰ τοῦ πεῖ πόσες φορές,
καὶ καμιά φερά καὶ σὲ ποιὲς σελίδες, μεταχει-
ριζότανε καμιά σπάνια λέξη ὁ συγγραφέας.

*

Ἀνθρωπος πούχε τόση ἀφοβία στὸ διάβα-
μα, θὰχε παρόμοια ἀφοβία καὶ στὴ δουλιὰ καὶ
γι' αὐτὸ ὄλο μεγάλα πράματα καταπιανότανε.
Εἶε γράφει τὸ Μὲν Ἀλέξαντρο ὀγγραφε, ἄμα
θὰ γύριζε ἀπὸ τὴν Ρουσία, τὸ Μέγα Κωνσταν-
τῖνο ἔπειτα τὴ Μεγάλῃ Ἐπανάστασιν καὶ τε-
λευταία τὴ Μεγάλῃ Ἱστορίᾳ του — δὲ θυμᾶμαι
τόρα πόσες χιλιάδες σελίδες, μὰς τὴν ἔταξε,
μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἱστορίᾳ τοῦ Παπαρη-
γόπουλου.

Μὴν τὸ πῆτε αὐτὸ μεγαλομανία, καθὼς τοῦ
τὸ λέγαμε καμιά φερά γιὰ νὰν τὸν πειράζουμε.
Εἶταν τέτιο τὸ φυσικὸ του, νὰ βλέπει μεγάλα
καὶ νὰ πιστεύει σὰν τὸ Νίτσε πὼς «πρέπει νὰ
κλει τὸ στόμα του ὅποιος δὲ λέει μεγάλα». Διαβάστε
τὸ βιβλίο του «Ἡ Γλῶσσα μας, ὑπέμνημα εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς
τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀρχάς», τὸ περίεργο
αὐτὸ βιβλίο πού ξετινάξεται στὶς σελίδες του ὁ
Χατζηδάκης ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Χατζηδάκη, δια-
βάστε μάλιστα τὸ Ε' μέρος του «Ἡ Γλῶσσα
μας καὶ τὰ κέρδη πού θάχουμε» καὶ θὰ δεῖτε
ἀλάκαιρο τὸν Ἀντρεᾶδη μὲ τὰ μεγάλα του,
δνεира νὰ ποῦμε, πού ὅμως τὰ πιστεῦε αὐτὸς
γιὰ πράματα χεροπιαστὰ. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ
τοῦ βιβλίου του κηρύχνει πὼς οἱ Ἕλληνες, ἐ-
πειδὴ προσκυνᾶνε τὴν καταραμένη τὴν καθα-
ρεύουσα, ζημιώνονται κάθε γρόνο «ἀπὸ 1,360,
000,000 ἴσαμε 15,000,000,000 φράγκα». Κάποτε
πού τότε ρώτησε στὸ γραφεῖο, ὁ Μα-
νώλης ὁ Τριανταφυλλίδης, θαρρῶ, πὼς μπορεῖ